

Messier Klub

Archív rajzokból

A Messier Klub hasábjain gyakran mondogattuk: sok szép rajzot kaptunk, ezekből a rovatban csak egy szerény válogatást tudunk közreadni, de egyszer majd visszatérünk rájuk. Most eljött az idő, hogy az immár tekintélyes méretű archívum mélyére nyúlva előszedjük a régi észleléseket, lefűjjük a rajzokról az idők porát (nem fizikai porát!), és végre bemutassuk őket a Meteorban is.

Különös aktualitást adna az összeállításnak, ha a Messier Klub az idén október 4-én lenne tíz éves. Valójában a jeles évfordulót megtartottuk már egy éve, így most azon még jelesebb alkalomnak ajánljuk a visszatekintést, hogy a Messier Klub 2002 novemberében 11 éves és 1 hónapos.

Ez a válogatás leginkább a kezdeti korszak rovataira emlékeztet majd. Sok rajzot, egy kevés leírást közlünk, s a válogatás fő szempontja a rajzok minősége lesz. Nem titok, hogy az itt bemutatandó anyagot a (tényleg) készülő Magyar Messier-album szerkesztésre váró rajzaiból válogattuk. Az Album munkálataiba egyébként a Meteor olvasói könnyen betekintést nyerhetnek, hiszen a Hónap Messier-objektuma c. sorozatunk is jórészt az Album szövegeiből táplálkozik.

Az M33 galaxist többször földolgoztuk, a benne megfigyelhető mély-ég objektumokat a szép emlékeztető „Mély-ég objektumok Messier-objektumokban” c. sorozat második részeként soroltuk föl. E fölhívásra Sánta Gábor az összes NGC-IC csomócskát és a két kísérőgalaxist azonosította a 44,5 cm-es Szitkay-féle Dobsonnal. Most egy 1994-es évjáratú rajzot mutatunk be, Bakos Gáspártól.

A rajz megjelent már a Messier Hírekben is, azonban a hozzá kapcsolt leírások a jelenhez állnak közelebb, így ez a rajz ezekkel a leírásokkal még nem találkozhatott. Lássuk, mit láttunk az égből 5–8–10 évvel ezelőtt!

M33 GX Tri

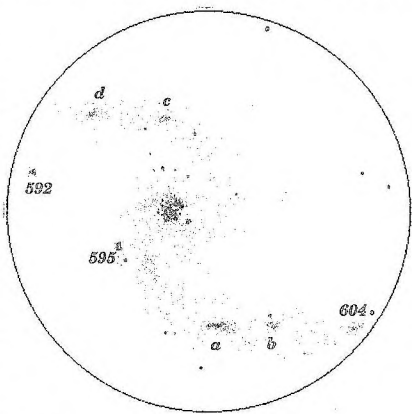
10x50 B: A kiváló átlátszóság miatt könnyen megtalálható objektum. Fél fok körüli, viszonylag fényes, elliptikus formájú galaxis. Centruma érdekes módon északi irányba csúszott. Egyébként az egész galaxis furcsa kinézetű. ÉÉNy felé van egy halo, amely K felé kicsúcsosodik, de csak egész halványan látszik. Ehhez hasonló képződmény az objektum déli oldalán is van. Ezek talán a spirálkarok kezdetei? (*Sánta Gábor, 1997*)

11 T, 32x: A magból 2 spirálkar indul ki. Az északi – az NGC 604-et tartalmazó – keskenyebb, diffúzabb, kicsit halványabb, mégis jobban látszik, mint a D-i. Az utóbbiban 3 csomó figyelhető meg, és egy negyedik, félúton a kar felé. (A magtól kifelé haladva talán a következők: névtelen, IC 140+IC 139, IC 136, és a maghoz közeli az IC 137.) Rendkívül látványosak a magot ÉK és DNy felől övező sötét porfelhők. A hosz-

szabb kartól ÉNy-ra, a fényesebbtől D felé egy-egy nagyobb diffúz terület látható, némi szerkezettel. A galaxis D-i fele átlagosan is fényesebb, az É-i tartományok viszont inhomogének. (Kiss Péter, 1999)

27 T, 83x: Az NGC 604 az egyik spirálkar végén látható a fényes, talán 12^m -s köd. 333x: Jól bírja a nagyítást. Mérete 30". Alakja szabálytalanul ke-
rek. Nagyon enyhén fényesedik a közepe felé, de ez, a fényesebb rész ÉNy felé toldott. (Tóth Zoltán, 1999)

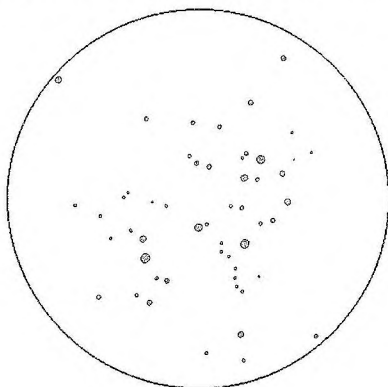
40 T, 140x: Az M33 magja különösen diffúz, a többi részlet ekkora nagyítással gyakorlatilag élvezhetetlen. Az NGC 604 látványosan fényesebb, mint maga a magvidék! Alakja DK felé szélesedő háromszög, és a külső halótól nagy kontrasztal válik el a gigászi H α régió centruma. Ez utóbbi felületi fényessége már meglepően kiegyenlített. (Szabó Gyula, 1999)

M33, 44,5T, 229x, 21', Bakos Gáspár

M45 NY

Az M45 nyílthalmazt Józsa Sándor még 1995-ben rajzolta le; rajza meg is jelent a Messier Hírek egyik korábbi számában. Most a Meteorban is bemutatjuk a rajzot. A mellékelt leírásokat a binokuláros megfigyelésekből válogattuk.

M45, 20x60 M, 3'5, Józsa Sándor

12x40 B: Nagyon szép, laza halmaz. A halmaz halvány csillagainak fénye, és talán a híres reflexiós ködök fénye összeolvadva övezi a halmazt. Ebben a fénylésben két sötétebb sáv is látszik, a fényes csillagokat összekötő egyenesek mentén. Az egész nyilván csak kontraszthatás eredménye, de mindenesetre nagyon érdekes. (Németh Lóránt Bence, 1994)

10x50 B: Kissé párás égen, és nagyon hidegben kerestem föl a halmazt. Kb. 40 csillagot láttam, közülük 7-8 nagyon fényes. A híres ködösségnek semmi nyoma, jobb égen talán látszana. A jó nyugodtságnak köszönhetően néhány csillagról gyanítható, hogy kettős, bár ezek legtöbbje csak elnyúltnak látszik. (ifj. Erdei József, 1996)

10x50 B: Gyönyörű, fényes, óriás nyílthalmaz, saját spirálkarunk gyöngyszeme. Szabad szemmel is igazi látványosság, de még a 10x50-es sem bontja 100 százalékosan. (Ami persze érthető; a halmaz vörös és fehér törpéi 17-18 magnitúdósak.) A halvány tagok fénye ködössé teszi a halmazt. A reflexiós ködök kékeszürke színűnek,

és viszonylag fényesnek tűnnek; a Merope ködje a legnagyobb; aszimmetrikus. A legfényesebb ködösség az Alcyonét övezi, de a ködök a többi csillag körül is viszonylag jól látszanak. (*Sánta Gábor, 1998*)

20x60 B: Nagy, jellegzetes halmaz. 90–100 csillaga látszik, jobbra a fényes csillagok körüli csillagívek halványabb tagjai. (*Lőrincz Imre, 1997*)

M71 GH

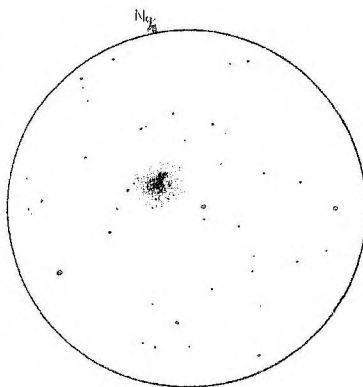
Az M71 gömbhalmazt szívesen keresik föl a mély-ég rajzolói. Most Kovács Gábor rajzát és 10 év leírásait – válogatva – tesszük közé.

6 L, 52x: Nehéz észrevenni ezt az objektumot. Halvány pamacsnak látszik, csillagokra bontása teljesen reménytelen az adott kategóriájú távcsővel. (*Szilva Ildikó, 1992*)

15T, 30x: Diffúz góc a sűrű csillagmezőben. 60x: Grízés, EL-sal pár csillag. 120x: 5–6 ívperces, kör alakú halmaz, pár bontott taggal. (*Boszoky János, 1999*)

16 T, 73x: Kevéssé, kompakt, 5'-es fénygyógyó. Nincs meggyőző grízesség; a felületre 4 csillag vetül, K-re egy kettős is. (*Pteancu Mircea, 1994*)

20 T, 150x: 7'-nyi, nem kifejezetten GH-szerű objektum. Háromszög alakú, a perem EL-sal is csak K-en „kerekedik ki”. Néhány csillaga már látható. A magrész körül csak gyöngén sűrűsödik, a halo csak EL-sal vehető ki igazán. A centrumban K–Ny-i csillagsor. (*Hawaii Antal, 1995*)

M71, 40 T, 140x, Kovács G.

SZABÓ M. GYULA

Tájékoztató a 2001. évi 1%-os SZJA-felajánlások felhasználásáról

A Magyar Csillagászati Egyesület 2001-ben az 1%-os felajánlások eredményeként 2 503 870 Ft összegű támogatást kapott, melyet az alábbiak szerint használtunk fel:

Meteor csillagászati évkönyv 2002	400 000 Ft
Divina astronomia – csillagászat Dante műveiben	100 000 Ft
Amatőrcsillagászok kézikönyve	400 000 Ft
Meteor 2002/7–8. száma	120 000 Ft
Folyóirat-előfizetések helyi csoportjaink számára	350 000 Ft
Könyvelés	120 000 Ft
Polaris Csillagvizsgáló felújítása	500 000 Ft
Kommunikációs költségek	413 870 Ft

Ismételten megköszönjük tagjaink és barátaink felajánlásait, egyben reméljük, nem fedelkeznek meg rólunk a 2002-ben esedékes adóbevalláskor sem – hogy jövőre is „közelebb hozzassuk a csillagokat”. Adószámunk: 19009162-2-43